

9.1.2002

1971/4/99

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riitta Länsisyrjä

PÄÄTÖS KANTELUUN ULOSOTTOMIEHEN TOIMEN VALITUSKELPOISUUDESTA

1

KANTELU

A on osoittanut eduskunnan oikeusasiamiehelle 14.9.1999 päivätyn kirjoituksen, jossa hän arvostelee Helsingin kihlakunnan ulosottoviraston menettelyä hänen täytäntöönpanohakemuksensa hylkäämistä koskevassa asiassa. --- Vielä hän arvostelee sitä, ettei hän saanut valitusosoitusta ulosottomiehen ratkaisuun hänen ulosottihakemuksensa hylkäämisestä.

2

SELVITYS

Kantelun johdosta on tänne hankittu Helsingin kihlakunnan ulosottoviraston johtavan kihlakunnanvoudin ---, kihlakunnanvouti B:n ja avustavan ulosottomiehen C:n selvitykset. Oikeusasiamiehen kanslian notaari on vielä kuullut puhelimitse 20.8.2001 kihlakunnanvouti B valitusosoituksen liittämisestä 9.8.1999 päivätyyn todistukseen olla ryhtymättä täytäntöönpanoon kantelijan täytäntöönpanohakemuksen perusteella. Kihlakunnanvouti B on todennut, että valitusosoitusta ei annettu, koska estetodistus ei sisältänyt valituskelpoista päätöstä.

3

VASTINE

4

RATKAISU

4.1

Kantajan täytäntöönpanohakemus

4.1.2

Kantelijan täytäntöönpanohakemuksen hylkäämistä koskeva ratkaisu

4.1.2.1

Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan A osoitti ulosottovirastolle 20.7.1999 päivätyin kirjoituksen, jossa hän korkeimman oikeuden 2.5.1997 antaman päätöksen ja Helsingin hovioikeuden tuomion perusteella pyysi ulosottovirastoa toimittamaan kaupan purun kohteina olleiden kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden "ulosmittauksen X Oy:n konkurssipesältä kauppalain edellyttämään vapaaseen omistukseeni". Samalla hän on esittänyt myös seuraavan pyynnön: "ulosmittauksen yhteydessä huolehtinette kantaa myöskin osakkeiden tuottaman hallinnan hyödyn hyväkseni 30.12.1988 jälkeiseltä ajalta".

Täytäntöönpanoperusteeksi A oli liittännyt hakemukseensa korkeimman oikeuden 2.5.1997 antaman päätöksen, jolla se oli hylännyt A:n valituslupahakemuksen Helsingin hovioikeuden 12.11.1996 antamaan tuomioon nro 5917. Hovioikeus oli pysyttänyt Helsingin käräjäoikeuden tuomion, jossa käräjäoikeus oli julistanut toisaalta X Oy:n ja toisaalta A:n ja kahden muun henkilön välillä tehdyn kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden kaupan purkautuneeksi sekä velvoittanut A:n ja edellä mainitut henkilötyhteisvastuullisesti palauttamaan ostajan sijaan tulleelle X Oy:n konkurssipesälle osakkeista maksuksi kauppahinnan 3 300 000 markkaa tuotto- ja viivästyskorkoineen. Lisäksi edellä mainitut oli veloitettu maksamaan X Oy:n konkurssipesälle korvaus tämän oikeudenkäyntikuluista.

Ulosottoviraston osastosihteeri on palauttanut asiakirjat A:lle 22.7.1999 sillä perusteella, että ne eivät sisältäneet täytäntöön pantavaa X Oy:n konkurssipesältä.

A on 28.7.1999 pyytänyt valituksen tekoa varten ulosottovirastoa lähettämään "ulosmittauspöytäkirjan".

Kihlakunnanvouti B on 2.8.1999 päivätyllä kirjeellään pyytänyt lähettämään täytäntöönpanoperusteiden, jotta he voivat kirjoittaa ns. estetodistuksen, joka sisältäisi syyn siihen, ettei täytäntöönpanoon voida ryhtyä. Kihlakunnanvouti on 9.8.1999 päivämällään täytäntöönpanokirjaan liitetyllä todistuksella ilmoittanut, että täytäntöönpanoon ei ryhdytä, koska oikeuden päätökset eivät sisältäneet mitään ulosottoimin täytäntöön pantavaa veloitetta.

4.1.2.2

Oikeusohjeet

Suomen perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuinten tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla. Julkisen vallan on perustuslain 22 §:n nojalla turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Hallituksen esityksessä ulosottoviranomaisia ja ulosottoasioiden muutoksenhakua koskevan lainsäädännön uudistamisesta (HE 106/1995 vp) on käsitelty ulosoton ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimusta koskevan 6 artiklan suhdetta. Hallituksen esityksessä (s. 24) todetaan, että ulosottovaatimukset koskevat usein siviilioikeudellisia kysymyksiä. Silloinkin kun kyse on puhtaasti ulosotto-oikeudellisen menettelysäännöksen tulkinnasta, asia voi koskea myös velallisen oikeutta hyödyntää omaisuuttaan. Onkin ilmeistä, että ulosotto-

oikeudelliseksi katsottavat kysymykset usein kuuluvat Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan soveltamisalaan siitä huolimatta, että täytäntöönpano Suomessa kuuluu hallintoviranomaisille. Oikeuskirjallisuudessa onkin yleisesti esitetty, että ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien fair trial -vaatimustaso tulee täyttää ulosottomenettelyssäkin.

Ulosottolain 10 luvun 1 §:ssä on säädetty valitusoikeudesta. Täytäntöönpanotoimeen tai ulosottomiehen päätökseen ulosottoasiassa saa hakea muutosta se, jonka oikeutta toimi tai päätös koskee (1 momentti). Yllämainitun hallituksen esityksen perusteluissa on säännöksen osalta mm. todettu, että prosessioikeuden yleisten periaatteiden mukaisesti valituskelpoisia ovat erityisesti täytäntöönpanotoimet ja päätökset, joilla jokin asia on lopullisesti ratkaistu tai jätetty tutkimatta. Ehdotuksen tarkoituksena ei perustelujen mukaan ole supistaa tai laajentaa täytäntöönpanotoimintaa ja päätösten valituskelpoisuutta.

4.1.2.3

Oikeudellinen arviointi

Päätös hylätä tai jättää tutkimatta ulosottohakemus koskee eittämättä hakijan oikeutta siten, että oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytyksiin kuuluva oikeus saattaa asia tuomioistuimen tutkittavaksi tulee varmistaa. Käsitykseni mukaan ulosottolain 10 luvun 1 §:ää tulee tulkita perusoikeusmyönteisesti siten, että päätös, jolla täytäntöönpanohakemus hylätään tai jätetään tutkimatta on valituskelpoinen (ks. näin myös Risto Koulu: Muutoksenhaku ulosotossa, s. 231). Ulosottolain 10 luvun 11 §:n 1 ja 2 momentin mukaan valituskelpoiseen päätökseen on liitettävä valitusosoitus.

Kihlakunnanvouti B on kertonut, että hän ei ole liittännyt täytäntöönpanokirjalle laatimaansa todistukseen valitusosoitusta, koska se estetodistuksena ei ole hänen mielestään valituskelpoinen päätös.

Katson, että kihlakunnanvouti B on menetellyt asiassa virheellisesti jättäessään liittämättä päätökseensä valitusosoituksen A:n nimenomaan vaadittua kirjallista ratkaisua valituksen tekemistä varten.

Itse todistuksen ja siihen sisältyvän päätöksen sisältö on mielestäni perusteluineen oikea, koska A ei ole perustanut täytäntöönpanovaatimustaan ulosottolain 3 luvun 2 §:n mukaiseen täytäntöönpanoperusteeseen tai muuhunkaan ulosottolainsäädännön nojalla täytäntöönpanokelpoiseen asiakirjaan. Tuomio ei sellaisenaan sisällä X Oy:lle tai sen konkurssipesälle asetettua velvoitetta kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden kaupan purun johdosta.

Kun otetaan huomioon, että A:n vaatimus oli ilmeisen perusteeton, katson, että kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin kuin, että saatan käsitykseni menettelyn virheellisyydestä kihlakunnanvouti B:n tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän hänelle jäljennöksen tästä päätöksestä.

Samalla kiinnitän hänen huomiotaan vastaisen varalle siihen, että oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset tulee myös ulosottomenettelyssä ottaa huomioon.
